

Поняття та система договірних правовідносин у спадковому праві України

Курінський О.Г., здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін ННПП НАВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент *Матвеев П.С.*

З прийняттям 16 січня 2003 року Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) суттєвих змін зазнала більшість інститутів цивільного права України. В цьому контексті не стали виключенням і окремі інститути спадкового права України. Аналіз відповідних правових норм свідчить, зокрема, про застосування законодавцем в окремих випадках диспозитивного метода правового регулювання, який є нетиповим для спадкового права. Вперше суб'єктам спадкових правовідносин надано право встановлювати, змінювати або припиняти взаємні права та обов'язки на власний розсуд шляхом укладення правочинів (договорів). Такі відносини, на нашу думку, слід найменувати договірними правовідносинами у спадковому праві.

У зв'язку з цим постає необхідність визначення поняття договірних правовідносин у спадковому праві України та з'ясування їх системи. Це в свою чергу надасть можливість дослідити окремі види договірних правовідносин між різними суб'єктами спадкового права, як частини єдиної системи.

Виходячи з аналізу визначення поняття правовідносини та цивільні правовідносини, враховуючи правила формальної логіки щодо визначення поняття через род та видову відмінність, а також – специфічні ознаки договірних правовідносин у спадковому праві можна дати наступне визначення поняття. Договірні правовідносини у спадковому праві це вольові суспільні відносини, що виникають, припиняються та змінюються на підставі договору, можливість укладення якого передбачено нормами цивільного права, який породжує взаємні права та обов'язки сторін та спрямований на врегулювання відносин, пов'язаних із спадковими правами та обов'язками або майновими правами на спадкове майно.

В залежності від суб'єктного складу договірні правовідносини у спадковому праві можна умовно класифікувати на три групи:

1) Договірні правовідносини між спадкоємцями, які виражаються у формі договору про зміну черговості одержання спадкоємцями за законом права на спадкування (ч. 1 ст. 1259 ЦК України), договору про зміну розміру частки у спадщині (ч. 1 та 2 ст. 1267 ЦК України), договорів про поділ (ч. 2 ст. 1278 ЦК України) та виділ спадкового майна та договору про перерозподіл спадщини (ст. 1300 ЦК України);

2) Договірні правовідносини між спадкоємцями та кредиторами спадкодавця (ч. 2 ст. 1282 ЦК України);

3) Договірні правовідносини між спадкоємцями та виконавцем заповіту (ст. 1287 та ч. 1291 ЦК України);

4) Договірні правовідносини між спадкоємцями та з особою, яка здійснює управління спадщиною (ст. 1285 ЦК України).